

Hanteringen av material från hemliga tvångsmedel i ett ärende

1. SAMMANFATTNING

En anställd vid Polismyndigheten har skriftligen intygat att ett beslut om förstöring av material från hemliga tvångsmedel verkställts i sin helhet, trots att så inte har skett.

Nämnden ser allvarligt på det inträffade och konstaterar att verkställigheten av beslutet och utfärdandet av intyget inte präglats av sådan omsorg och noggrannhet som varit påkallad.

2. BAKGRUND

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten beslutade den 11 juni 2015 att granska ett urval av tvångsmedelsärenden vid Åklagarkammaren i Uddevalla.¹ Vid granskningen gjordes följande iakttagelser i ett ärende.

Åklagaren hade begärt och beviljats tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation (hemlig avlyssning) och hemlig övervakning av elektronisk kommunikation (hemlig övervakning) i realtid avseende en internetadress. Den 29 april 2015 beslutade åklagaren att upptagningar och uppteckningar (material) från den hemliga tvångsmedelsanvändningen skulle förstöras. Beslutet expedierades kort därefter till Polismyndigheten. Den 12 maj 2015 intygade en anställd vid Polismyndigheten skriftligen att samtliga upptagningar och uppteckningar i ärendet hade förstörts. Vid nämndens kontroll den 8 oktober 2015 i Polismyndighetens avlyssningssystem framkom dock att allt material inte var förstört.

Nämnden beslutade den 15 december 2015 att uppta ovanstående förhållanden till närmare utredning i ett särskilt ärende.

¹ Nämndens ärende dnr 111-2015.

3. RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

Bestämmelser om granskning, bevarande och förstöring av material från bl.a. hemlig avlyssning och hemlig övervakning finns i 27 kap. 24 § rättegångsbalken. Sådant material ska, i de delar det är av betydelse från brottsutredningssynpunkt, som huvudregel bevaras till dess förundersökningen har lagts ned eller avslutats eller, om åtal väckts, målet avgjorts slutligt. Materialet ska därefter förstöras.

Det finns inte någon formell regel om vem som ansvarar för att material som ska förstöras faktiskt förstörs. Det anses dock att detta ansvar åvilar den åklagare som är eller har varit förundersökningsledare.² I Åklagarmyndighetens rättspromemoria anges att ett förstöringsbeslut ska vara skriftligt och att beslutet ska expedieras till Polismyndigheten. Vidare anges att åklagaren i beslutet ska begära en skriftlig bekräftelse från Polismyndigheten om att förstöring har skett.³

4. UTREDNINGEN

Av Polismyndighetens remissvar framgår bl.a. följande. Material från hemliga tvångsmedel som berör beslut om inhämtningar av uppgifter i realtid finns samlade i det centrala avlyssningssystemet. Det centrala systemet sköts av Nationella operativa avdelningen (NOA). Berörd polisregion eller avdelning ska, när förstöringsbeslut inkommer från åklagare, tillse att materialet förstörs. För att material som lagras i det centrala systemet ska förstöras ska beslutet om förstöring skickas till NOA som därefter ombesörjer att beslutet verkställs.

Den anställde som utfärdade intyget den 12 maj 2015 trodde att materialet från den hemliga tvångsmedelsanvändningen endast innefattade sådana uppgifter som förvarades lokalt hos polisen i Trollhättan. Det visade sig dock att materialet även omfattade internetdata som förvarades i det centrala systemet. Så fort det inträffade uppdagades skickade polisen i Trollhättan beslutet till NOA som förstörde allt material.

5. NÄMNDENS BEDÖMNING

Utredningen i detta ärende gäller bakgrunden till att en anställd vid Polismyndigheten skriftligen intygat att ett beslut om förstöring av material från hemlig tvångsmedelsanvändning hade verkställts i sin helhet, trots att så inte skett.

² Gunnel Lindberg, Straffprocessuella tvångsmedel, 3:e uppl., s. 522. Se även nämndens uttalande den 26 april 2012 (dnr 103-20111 och 113-2011).

³ RättsPM 2012:8, Hemliga tvångsmedel – hanteringen i vissa avseenden, s. 23.

Nämnden ser självfallet allvarligt på att ett intyg innehåller osanna uppgifter. Det finns på grundval av den här företagna utredningen inget som tyder på att den felaktiga uppgiften i intyget har sin grund i annat än ett rent förbiseende. Nämnden konstaterar emellertid att verkställigheten av beslutet om förstöring och utfärdandet av intyget inte har präglats av sådan omsorg och noggrannhet som varit påkallad. Några ytterligare åtgärder från nämndens sida är inte påkallade.

6. BESLUT

Med detta uttalande avslutas ärendet.

På Säkerhets- och integritetsskyddsnämndens vägnar

Sigurd Heuman

I avgörandet har deltagit: Sigurd Heuman (ordförande), Barbro Thorblad, Cecilia Dalman Eek, Linnéa Darell, Berit Jóhannesson, Zayera Khan, Ewa Samuelsson och Mats Sander (enhälligt).

Föredragande: Anna Backman

Expedition till:

Polismyndigheten, Rättsavdelningen, enheten för rättslig styrning och stöd (A034.356/2016)

Kopia för kännedom till:

Åklagarkammaren i Uddevalla